

ABOVSKÝ

hlásnik

14. ročník, číslo 3, október 2019
www.regionhornad.sk

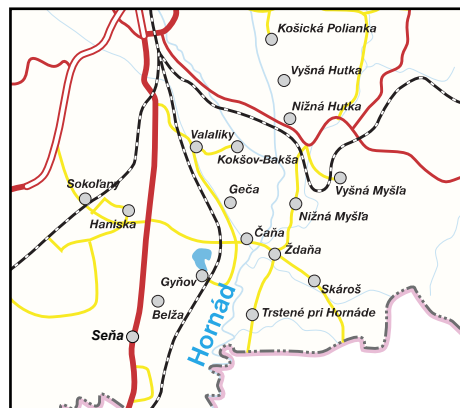

Horúce EKO témy

Tretí najlepší slovenský časopis v kategórii neziskových a rozpočtových organizácií súťaže Podnikové médium roka za roky 2013, 2017 a 2018

Vydáva Regionálne združenie obcí Hornád: Belža, Čaňa, Geča, Gyňov, Haniska, Kokšov-Bakša, Košická Polianka, Nižná Hutka, Nižná Myšľa, Seňa, Skároš, Sokolany, Trstené pri Hornáde, Valaliky, Vyšná Hutka, Vyšná Myšľa, Ždaňa.

- Fitneska z Geče žne úspechy doma i vo svete
- Africký mor ošípaných ovplyvňuje aj nás
- Exportujeme regionálny folklór
- Gyňovský zvon sa po rokoch rozozvučal
- Naši rodáci patria k smotánke svojho fachu

Ide o planétu

Prednávnom preletela celým svetom správa z Etiópie. V tejto africkej krajine vysadili za jediný deň 353 miliónov stromov. Ľudí tam motivuje snaha zastaviť odlesňovanie vo vlastnej krajine a obávajú sa i dosahov klimatickej zmeny.

O téme sa začala celosvetová diskusia. Je dobré, ak sa o zelených pľúcach planéty rozprávame aj u nás v Above. Konkrétne aktivity v tomto ohľade vidíme už niekoľko rokov. Plánuje sa výsadba státisícov stromov aj v oblasti Košíc. Aktuálne informácie nájdete aj v tomto čísle, na strane 3.

Viacere naše obce usporiadali aj v tomto roku svoje dni, jarmoky, odpustové či folklórne slávnosti. Odmenu organizátorom boli príjemné chvíle, ktoré na podujatiach pripravili pre návštevníkov. Na snímke členky skupiny Haniščaňa, ktoré asistovali pri súťaži v ručnom kosení tráv počas Dňa obce Haniska 24. augusta.

Starajme sa o stromy

Neprejde deň, v ktorom by nám televízia či aplikácie v telefóne nepodal informácie o extrémnych výkyvoch počasia či požiaroch. Zmena klímy postihuje nielen Sokolany a Abov, ale všetky oblasti sveta.

Človek si začína uvedomovať, že je svedkom klimatických otrasov, ktoré menia planétu. Ak neprijme vážne opatrenia, o niekoľko rokov bude situácia na zemi nenapraviteľná. Neexistuje žiadna planéta B. Ak zanikne, zanikneme tiež.

Preto musíme riešiť tieto problémy ako globálna spoločnosť. Príroda potrebuje našu pomoc. Jasný signál pre vlády, starostov, primátorov, vlastníkov pôdy, aby našli spoločnú cestu pre udržanie budúcnosti.

Jednou z ciest je vysadiť viac stromov, a tak vytvárať nové zelené pľúca, ktoré dokážu čeliť klimatickým zmenám a pomáhať čistiť vzduch.

Som presvedčený, že ak vláda vyčlení peniaze na výsadbu stromov aj do Sokolian či Abova, určite ich vysadíme veľmi rýchlo. Dovtedy nikto z nás neurobí chybu, ak zasaď strom. A ak sa o naše stromy staráme, ony sa postarajú o nás.

František Beregszászi, starosta Sokolian

Výjazdové zasadnutie vlády SR v okrese Košice – okolie privítala 18. septembra Čaňa. Na snímke vľavo si predseda vlády Peter Pellegrini preberá darček od detí, ktoré sa aj spevom a básničkou poďakovali za nové detské ihrisko v areáli MŠ. Na obrázku vpravo premiér vykrúca v tanci členku súboru Abovčan, Zuzanu Rzuňovskú. Čítajte na strane 2.

Kultové podujatie v „slovenských Mykénach“

Na potulkách po Nižnej Myšli

Po prvý raz za 15 rokov zamierili populárne košické potulky za hranice mesta. Charizmatický sprievodca **Milan Kolcun** zbral v júli návštevníkov do „slovenských Mykén“ – Nižnej Myšle. Záujemcov doviezol z mesta retro autobus. Prvým miestom pre-

hliadky bol renesančný Kostol sv. Mikuláša. Milan Kolcun – vybavený nielen faktami, ale aj pikoškami – chrlil jednu zaujímavosť za druhou. Následne navštívili potulkári obecné múzeum, kedysi prepojené s kostolom tajnou podzemnou chodbou. Putovanie ukončili na archeologickej lokalite Varheď, ktorú nazval podľa svetoznámej gréckej lokality práve kvôli bohatému nálezisku pravekých artefaktov.

K tomu, že akcia predstavila Nižnú Myšľu vo výbornom svetle, prispeli aj miestni dobrovoľníci, ktorí si niekoľko týždňov predtým dali brigádu na archeologickej lokalite. Pokračovali v prestavbe tábora, zlikvidovali starú nevzhľadnú dreváreň a rekonštruovali kuchyňu. Na samotnej „akropole“ opravili palisádu a vykosili okolie.

Matúš Géci/ao, foto Jozef Jarošík

Milan Kolcun (vľavo) na archeologickej lokalite Varheď

Na Dni kroja v Banskej Bystrici

Spojili sa v spoločnom záujme. Čaňa dostala výnimočnú šancu reprezentovať obec i náš región na prestížnom celoslovenskom Dni kroja, ktorý sa 7. septembra konal v Banskej Bystrici. V skupine figurovali zástupkyňa a zástupcovia zo súborov Klubovčanka, Domovina a Ozvena, nechýbali členovia kultúrnej komisie.

Kalendár podujatí

- 11. októbra . . . . . **Hľadáme nových olympionikov**, Čaňa
- 12. októbra . . . . . Prednáška etnologičky Kataríny Nádaskovej - **Slovenská jeseň vo zvykoch, obradoch a sviatkoch**, KD Valaliky, 17:00
- 13. októbra . . . . . **Valalická krojovaná paráda**, KD Valaliky, 15:30 (sprievod od kostola o 15:00)
- 15. októbra . . . . . **Tanečné divadlo Ifjú Szivek** z Bratislavy – program 77 verbunkov, KD Seňa 18.00
- 19. októbra . . . . . **Beh Nižnou Myšľou**
- 26. októbra . . . . . **Košickopolianska desiatka** - 3. ročník bežeckej súťaže
- 17. novembra . . . **Volejbalový turnaj** k Dňu slobody a demokracie, Čaňa
- 17. novembra . . . **Trhy ručných prác**, KD Seňa (13.00)
- 26. októbra . . . . . **Batyubál** (Batôžkový bál), Seňa
- 30. novembra . . . **Vianočné tvorivé dielne**, Geča

Podujatia v rámci mesiaca úcty k starším a vianočného obdobia hľadajte na internetových stránkach obcí, prípadne na našom webe www.regionhornad.sk

Splnený sľub premiéra

Výjazdové zasadnutie vlády SR v Čani

Najväčšia obec nášho regiónu sa dlho chystala na 18. september. V tento deň sa totiž na základe sľubu premiéra Petra Pellegriniho vrátila do okresu Košice – okolie slovenská vláda. Necelý rok po stretnutí v Ploskom prišli ministri na výjazdové zasadnutie zhodnotiť plnenie akčného rozvojového plánu.

Námestie pred obecným úradom v Čani, plné očakávania zriedkavej udalosti, zaplnili členovia folklórnych súborov a speváckych skupín nielen z Čane. Členovia vlády a ďalší významní hostia sa dočkali žičlivého prijatia. Predsedu vlády P. Pellegriniho víтали deti chlebom a solou, starosta **Michal Rečka** mu ponúkol kalíšok ostrého a zvuky ľudovej hudby rozihrali svieži vzduch.

Nezvyklo srdečne prijali rodáci guvernéra Národnej banky Slovenska **Petra Kažimíra**, ktorý má v Čani korene. Jeho starý otec bol riaditeľom tunajšej ZŠ a aj otec túto školu navštevoval. Spolužiaci naňho spomínajú dodnes.

Podujatiu predchádzali nemalé prípravy zo strany obce i ľudí z protokolu vlády. Oficiálny program v obecných priestoroch sa začal stretnutím 51 pozvaných starostov a prednostky okresného úradu s členmi vlády. Hovorilo sa o prínosoch akčného plánu rozvoja. Následne sa v sále obecného úradu začalo samotné zasadnutie. Nosným bodom bol referát podpredsedu vlády **Richarda Raši-**

ho. Priblížil, že od stretnutia v Ploskom vzniklo v okrese 959 nových pracovných miest a do roku 2022 by sa malo reinvestovať 71 miliónov eur z eurofondov.

V najbližšej budúcnosti by malo byť pre 67 obcí okresu, z toho 14 z nášho regiónu, vyčlenených 1,2 milióna eur. Viac o schválených projektoch prinesieme v ďalších číslach nášho časopisu.

Ani po skončení rokovania a tlačovej besede v Klube dôchodcov sa program niektorých ministrov neskončil. Napríklad šéfka rezortu školstva **Martina Lubyová** sa na ZŠ v Čani stretla s členmi učiteľského zboru. Minister hospodárstva **Peter Žiga** rokoval s riaditeľom závodu ŽPSV **Pavлом Palkáňom** o odbyte výrobkov z tohto podniku.

Členovia vlády si so záujmom pozreli nové 4,5-minútové video o Čani, ktoré starosta M. Rečka uviedol porokadlom „Lepšie raz vidieť ako niekoľkokrát počuť.“ Náš región ukázal Slovensku svoju štedrú, priateľskú tvár **Anton Oberhauser**, foto Adam Binda *Judita Čermáková (Denník Korzár)*

Na zasadnutie prišli viacerí okresní funkcionári

Novinári mali záujem aj o naše folkloristky

Tri eko tipy v pozvánke na cyklovýlet

Až 900 miliónov hektárov stromov treba vysadiť, aby „vytiahnutím“ oxidu uhličitého ovplyvnili klímu a pomohli tak zastaviť globálne otepľovanie. Téma klímy vytiahla už aj v našej krajine ľudí do ulíc na pochody. Vy ste možno skeptickí a hovoríte si: Neuskutočiteľné! No more kvapiek tvorí more vody. Poviete si: Neuskutočiteľné! No more kvapiek tvorí more vody.

Ovlažte sa takýmito reálnymi „kvapkami“ na sedle bicykla a spoznajte, že sa to dá! Navštívte mladú lipovú alej na 4,5 km úseku medzi národnej cyklocesty medzi Trsteným pri Hornáde a Skárošom. (Na orientáciu výborne poslúži cyklomapa Mikroregiónu Hornád. Vydalo ju naše Regionálne združenie obcí Hornád. Dostať ju na OÚ a tiež v MIC na Hlavnej 58 v Košiciach.)

► Mladá alej

Privíta vás vyše sto mladých stromov a tabuľa so zaujímavými informáciami. Tiež lavička na vari najkrajšom výhľadovom mieste, z ktorého uvidíte Košickú kotlinu a na opačnej strane Slanské vrchy. Drevené dielka osadili v roku 2015 dobrovoľníci z U. S. Steelu. Samotná alej vznikla rok predtým ako spoločné dielo ob-

Aleje na zastavenie otepľovania?

Aj títo mladí sa pričínili o zníženie globálneho otepľovania. Foto je z roku 2015 z výsadby aleje

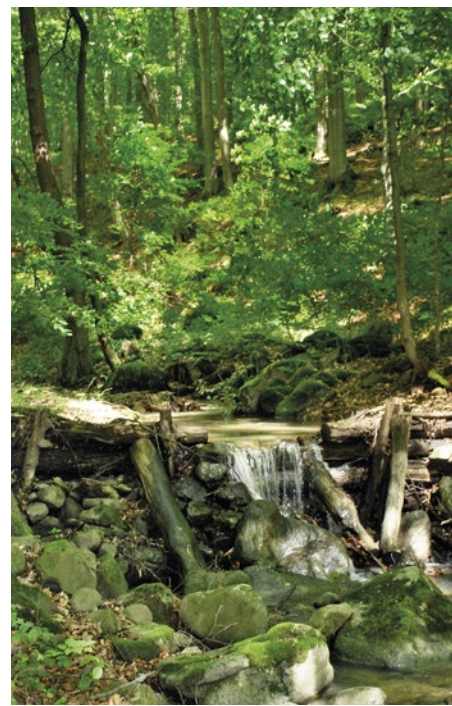
čanov oboch obcí inšpirované aktivistom **Rastom Šelepšým** z OZ Priatelia trstenskej prírody. Do výsadby, ktorá prebehla vo viacerých etapách, sa zapojili aj početní žiaci z MŠ a ZŠ v oboch obciach.

Uvidíte, že stromky sa majú k svetu. Len zopár zlomil vietor či poškodila zver, no obce ich dosádzajú. Pri po-

zornejšom skúmaní zo sedla bicykla zbadáte aj dva gaštany, ktoré Trstenčania a Skárošania vysadili na hraniciach katastra. A od lavičky ešte môžete uvidieť ďalšiu zaujímavosť. Lysú horu na prednom zalesnenom hrebenei, ktorý ukrýva Skárošský hrad.

► Storočné moruše

Koruny sa lipám stretnú o 100 rokov. Má tomu domôcť rozmedzie kmeňov 10 metrov. Stane sa tak okolo roku 2114. Na svete vtedy už nebudeme, no váš cyklovýlet môže pokračovať návštevou storočných moruší. Len asi poldruha kilometra od posledného domu v Trstenom pri Hornáde. Pár stoviek metrov za hranicami Slovenska s Maďarskom odbočte doľava na poľnú cestu. Zavedie vás do rázovitého Vyšného Kékedu. Túto historickú cestu me-

Viaceré „kravčikovské“ hrádzky slúžia ďalej. Zišli by sa ďalšie

dzi oboma obcami lemujú početné mohutné moruše so sladkými bielymi a čiernymi plodmi.

► Hrázky na potokoch

A tretí ekotip: Známe tzv. kravčikovské hrádzky pomáhajúce zadržať vodu v priestore prirodzeným spôsobom. Postavili ich v roku 2011 z dreva – za výdatnej pomoci ľudí z regiónu Hornád – rok po veľkých povodniach. Uvidíte ich napríklad na potoku Marovka nad Skárošom a jeho prítokoch. Oplatí sa zabicyklovať k nim. Cesta lesom je pôvabná a opáľové sfarbenie bystrín takisto. Odmenou sa vám môže stať aj nápad ako strom či stromy vysadiť u vás. Lebo more vzniká z kvapiek. Nech je ňou i táto pozvánka.

Katarína Čániová,
foto autorka a archív PTP

Mladá lipová alej

SPZ ocenil Ernesta Takáča

Vyšnomyšľan **Ernest Takáč** si 29. júna 2019 na poľovníckej chate Myšľanka prevzal vyznamenanie Zlatý kamzík od Slovenského poľovníckeho zväzu (SPZ). Toto najvyššie zväzové ocenenie udeľuje SPZ za významné zásluhy o rozvoj poľovníctva na Slovensku. Každoročne udelia okolo 35 Zlatých kamzíkov a 100 zlatých medailí.

Pri príležitosti 50. výročia založenia SPZ predseda PZ Družba **Jozef Veber** udelil pamätnú medailu dlhoročným členom združenia. Ziskali ju **Bartolomej Žuk st., Ondrej Bakši, Marián Babjak, Ernest Takáč a Vendelín Novyvedlák.**

ocú Vyšná Myšľa, red, foto PZ Družba

Zľava: ocenený Ernest Takáč, právnik SPZ Košice-okolie Richard Snopko a Jozef Veber – predseda PZ Družba

Rodák zo Sene viceprezidentom USSK

Július Lang zo Sene sa stal 1. júla viceprezidentom košických oceľiarňi U. S. Steel pre predaj a technické služby zákazníkom z Európy.

Ide o prvého Slováka na jednej z rozhodujúcich pozícií v čase, keď najväčší zamestnávateľ východného Slovenska i celý európsky hutnícky priemysel čelia zložitej situácii na trhu.

■ **Pán Lang, ako vnímate svoj nový post?**

V podstate je to práca ako každá iná. Ale musím povedať úprimne, že ju

Július Lang. So svojím tímom sa snaží získať pre oceľiarne nové kontrakty

mám rád. Za vyše 20 rokov, čo robím obchodníka a manažéra, som sa už niečo naučil, stretol mnoho ľudí, precestoval obrovské množstvo krajín. Na druhej strane je úplne bežné, že za jeden deň sa zúčastníte pracovných stretnutí v niekoľkých štátoch a do postele sa dostanete až ráno. V neposlednom rade zodpovedáte za to, že váš tím prinesie dostatok práce pre výrobu, aby zajtra bolo čo odlievať, valcovať, aby sa aj ľudia z nášho regiónu mohli postarať o svoje rodiny.

■ **Čo pre vás znamená Seňa?**

Našu obec milujem. Vyrástol som tu, postavili sme si dom a žijem tu so svojou rodinou. Vnímam potrebu, aby o budúcnosti obce začala rozhodovať nová, mladá generácia a preto vyzývam všetkých, aby boli aktívni a pripojili sa k rozvoju Sene. Každý z nás môže pomôcť. Precestoval som veľa krajín a stále mám možnosť žiť aj inde vo svete. Napriek tomu zotrávam v Seni. Je mojím ozajstným domovom.

ocú Seňa

Práca sestry je moja srdcovka

Slovenská komora sestier a pôrodných asistentiek udelila prestížne ocenenie Biele srdce za starostlivosť a ľudskosť v ošetrovatelstve 31 sestram, medzi nimi PhDr. Silvii Pástorovej z Vyšnej Myšle.

Pri káve sme sa rozprávali o dojmach i ošetrovateľskej praxi.

■ **Ako na vás zapôsobilo ocenenie?**

Prekvapilo ma. Pri preberaní ceny sa mi celá kariéra premietla pred očami. Veľmi na mňa zapôsobila audiencia u prezidenta, že prijal a poďakoval obvyčajnej žene z malej obce, ktorá robí svoju prácu a dá zo seba niečo navyše.

■ **Pracujete ako zdravotná sestra v Nefrologickom centre Logman v Košiciach pri pacientoch, ktorým zlyhali obličky. Zabezpečujete aj technickú podporu pre jej 11 stredísk na Slovensku a školíte mladé sestry. Prečo práve tento odbor?**

Nefrológia je veľmi odborná práca. Sestry sú vyslovene špecialistky. Musíme zvládnuť zložitú techniku napojenú na počítačové programy a zároveň byť oporou pre pacientov. Často mi prirastú k srdcu, vídam ich pravidelne celé roky, keďže dialýzu absolvujú po štyri hodiny 3x týždenne. Táto práca ma naplňa a baví. Súhlasím s prof. Miroslavom Mydlíkom, že je to láska na celý život. I obeta.

■ **Sestier je na Slovensku nedostatok. Ako ich motivovať? Mali ste vy nejaký vzor?**

Mojím vzorom bola teta Irenka, pracovala 40 rokov ako sestra na

Drôtený šperk v tvare srdca nosí Silvia pri špeciálnych príležitostiach

plastike. Od roku 2011 externe vyučujem na SZŠ Kukučínova odbornú klinickú prax. Pre školu realizujeme exkurzie, a tak motivujeme mladé sestry, aby začali pracovať práve v našom odbore. Mladá generácia má veľkú výhodu, je počítačovo a jazykovo zručná. Navyše ošetrovatelstvo prešlo za posledné roky veľkým

vývojom – v technickom vybavení, materiáloch i postupoch.

Energická a usmievavá Silvia navyše publikuje v odborných časopisoch, zúčastňuje sa medzinárodných fór a je členkou viacerých odborných spoločností. Jej tri deti sú na ňu právom hrdé. Ďakujem za rozhovor.

Monika Floriánová, foto autorka

Cenu komora každoročne odovzdáva 12. mája pri príležitosti Medzinárodného dňa sestier, na výročie narodenia priekopníčky moderného ošetrovatelstva Florence Nightingalovej.

Deväťročná šikovnica

Aj v malej obci ako Belža sa rodia talentované deti. Jedným z nich je 9-ročná **Bianka Hudáková**, žiačka ZŠ v Seni. S farbičkami, perom a papierom si rozumie od malička a oslovila ju aj ľudová hudba. Pravidelne navštevuje tvorivé dielne u Gitky Vargovčákovej. Keď obec zadala 5 symbolov, ktoré mali deti stvárniť, Bianka si vybrala orla kráľovského a zahlasovalo za ňu najviac ľudí. Jej dielko je vyobrazené na cyklomape, ktorú plánujú inštalovať na autobusovú zastávku v Belži a stalo sa i súčasťou bulletinu partnerských miest a obcí projektu malovanej cyklomapy okresu. Bianka sa pridala i k súboru Belžanka, ktorý premiérovito vystúpil v júni na Dňoch RZOH. Všetci jej prajeme, aby si svoju chuť rozvíjať talenty udržala čo najdlhšie.

obec Belža/red

Chov ošípaných pod lupou

Naše obce sa nachádzajú vo vysokorizikovej oblasti a v nárastnovej zóne s aktívnym monitoringom nákazy afrického moru ošípaných (AMO). Zatiaľ (k 17. 9.) nebol zaznamenaný pozitívny prípad u diviakov ani ošípaných. Aby to tak ostalo, naďalej 100 % dodržiavajme opatrenia a pokyny Regionálnej veterinárnej a potravinovej správy (RVaPS).

Ako sa AMO šíri? Toto vírusové a neliečiteľné ochorenie so 100 % úmrtnosťou, na ktoré neexistuje vakcína, sa šíri **priamym kontaktom s nakazeným zvieratom** a biologickým materiálom (krv, výkaly, sekréty, mäso, masové výrobky, krmivo, kontaminované chovateľské prostredie).

Vírus je veľmi odolný. V krvi ošípaných pri 4°C si zachová infekčnosť 18 mesiacov, vo výkaloch pri 20°C 11 dní, v surovom bravčovom mäse 15 týždňov. V parmskej šunke až 399 dní, avšak infekčný vírus nebol nájdený vo výrobkoch spracovaných pri minimálne 70°C.

Môžu návštevníci lesa preniesť vírus do domáceho chovu? Áno, AMO sa prenáša nielen kontaktom medzi ošípanými, ale aj **mechanickým prenosom** (na topánkach, bicykloch,...). Preto pred vstupom do svojho chovu ošípaných je potrebné sa prezliecť a preuť, veci, ktoré mali v lese, vyprať a obuv vyčistiť.

Ako sa AMO prejavuje? Vysokou horúčkou (až 42°C), apatiou, podliatinami v podkoží, na miazgových

uzlinách, vnútorných orgánoch a zväčšenou slezínou. U gravidných prasníc dochádza k potratom. Pozor! Pri potvrdení ochorenia sa likvidujú všetky ošípané v chove i v celej obci.

Ako mám zabezpečiť chov pred zdrojmi nákazy?

- držať ošípané v uzavretých priestoroch, aby nenastal kontakt s diviakmi,
- nepoužívať na kŕmenie kuchynský odpad, ktorý obsahuje produkty z chorých zvierat; neodporúča sa krmivo z polí a záhumienkov, ku ktorým má diviacia zver voľný prístup,
- skladovať krmivo a stelivo mimo dosahu zveri min. 90 dní pred použitím,
- dodržiavať zásady biologickej bezpečnosti t. j. umývanie rúk, prezlečenie sa pred vstupom do maštale, dezinfekcia obuvi. Dezinfekčné prostriedky sú dostupné aj v bežných obchodoch.

Globálne - Poľovníci vykonávajú intenzívny lov diviaciej zveri (v okrese Košice-okolie od januára viac ako 1 600 ks), na maďarskej strane napr. inštalovali zvukové plašiče na obmedzenie migrácie diviakov.

► Povinnosti chovateľov

Vyplyývajú zo zákona NR SR č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v platnom znení:

- Všetci chovatelia, už aj tí, ktorí majú len jednu ošípanú pre vlastnú spotrebu, sú povinní **zvíera registrovať**. Vyplnené

tlačivo *Registrácia chovu s jednou ošípanou na domácu spotrebu* zašle do Centrálny evidencie hospodárskych zvierat - ÚPZ Žilina, Rosinská cesta 12, 010 08 Žilina. Tam pridelia chovateľovi registračné číslo chovu, ktoré bude používať pri každom nákupe ošípanej na domácu spotrebu a pri hlásení domácej zabíjačky na RVaPS. Neregistrovaným chovateľom štát nebude uhrádzať škody, ktoré im vzniknú utratením na AMO chorých ošípaných.

- Chovateľ je povinný oznámiť **dátum, čas a miesto vykonania domácej zabíjačky** minimálne jeden pracovný deň vopred na RVaPS (do 15.00 hod.). Od mája 2019 musí **odobrať vzorky** bráničných pilierov na vyšetrenie trichinel a so sprievodným dokladom ich doručiť do Veterinárneho a potravinového ústavu, Hlinkova 1/A, Košice. Náklady na vyšetrenie nesie ŠVPS SR.

Podrobné informácie k téme a tlačivá nájdete na www.svps.sk/zvierata/

Monika Floriánová

Na margo

Mor alias turistika

Africký mor ošípaných robí vrásky aj turistickým vedúcim. **Agnesa Delimanová**, vedúca pešej turistiky z Outdoor clubu Košice, známa-to propagátorka nášho regiónu – ktorá inak, ako mi povedala – pracovala aj ako veterinárna lekárnička, tiež „rieši“ túto tému. Organizuje totiž i autotúry do Trebišova, Medzibodrožia a pohraničných oblastí Abova – do obcí v povodí Hornádu. Z maďarskej strany napríklad do novohradskej či hevešskej župy.

Poznemená: „*Mením túry, ktoré do tých oblastí zasahujú. Človek sa morom nenakazí, ale odevom ho môže preniesť do inej oblasti. Maďarská strana nepíše o zákaze turistiky v spomínanom priestore. Takže musím zisťovať u známych, ako aj z ďalších zdrojov, kde možno ísť a kde nie.*“

Katarína Čániová

Pozn. red. Outdoor club Košice máva informácie na www.touristportal.eu.

DÔLEŽITÉ! Aktuálne upozornenia!

Každý úhyn domácej ošípanej, aj prípadnú zmenu správania či zdravia, je majiteľ zvierata povinný ihneď nahlásiť RVaPS na číslach 055/7294391 alebo 0917 619 674 aj príslušnému veterinárnemu lekárovi.

Od 27. augusta do odvolania platí zákaz vstupu verejnosti do časti poľovného revíru Hornád a Chrást na východnej časti extravilánu katastrálneho územia obce Gyňov ohraničenej železničnou traťou a štátnou cestou Gyňov – Čaňa. Zákaz vstupu platí aj pre celý extravilán Trsteného pri Hornáde.

Omladená Domaška

Poľovnícke združenie Domaška spája 31 poľovníkov prevažne z obcí Ždaňa, Skároš a Trstené pri Hornáde. Prežíva nový rozmach po nedávnom obnovení výkonu práva poľovníctva.

Aktivity sa darí rozširovať aj medzi omladinu. Majú tiež viacero čakateľov – a tiež čestných členov v pokročilejšom veku.

Revír v ich prenájme zasahuje na ploche 2 890 hektárov do chotárov troch obcí, pričom táto výmera je rozdelená medzi 2 200 skutočných vlastníkov prevažne lesných pozemkov.

Aj poľovníkov zamestnáva v poslednom čase hlavne africký mor ošípaných. „*Nie sme veľmi zástancami hromadného lovu diviacej zveri, preferujeme zvýšený individuálny*

odlov,“ hovorí hospodár PZ **Vladimír Polák**. Majú povinnosť odobrať vzorky z každého mŕtveho zvierata a zaslať ich na veterinárnu správu. S týmto cieľom dostanú od vlády aj sľubované chladiace boxy na uskladnenie ulovených kusov. Za jednu z hlavných príčin rozširovania moru označujú poľovníci vyšší výskyt vlkov aj v našich chotároch, čo má za následok presuny diviáčich stád.

Domaška je vo svojom okolí veľmi aktívna. Medzi ich dôležité dátumy patrí novembrový poľovnícky ples, jarné brigády, zimné dokrmovanie

Zľava: Vladimír Polák, Stanislav Sedlák a osvetový referent Rastislav Čemerička.

zvierat. „*Zver v našom revíri netrpí hladom,*“ potvrdzuje nedávno zvolený predseda PZ **Stanislav Sedlák**. V posledných rokoch sa združenie významne aktivizuje pri podpore sta-

vov malej zveri, čím udržiava v biotopu revíru i v jeho okolí rovnováhu.

Viac o činnosti PZ Domaška v budúcich číslach Abovského hlásnika.

Anton Oberhauser, foto autor

Týždeň detských radostí vo Valalikoch

Buřt či gulôčka?

Jeden názov – tri miesta. Košťany vo Valalikoch, Košťany nad Turcom a české mesto Košťany vytvorili krásnu družbu. Už niekoľko rokov sa stretávajú žiaci a učitelia ZŠ, aby utužovali česko-slovenské vzťahy. Toto leto vo Valalikoch.

Desiat žiaci z každej školy dostávajú výlet ako odmenu za dobrý prospech či prezentovanie na súťažiach. Prvý deň spoznávali historické cen-

trum Košíc a zoznamovali sa pri veselých súťažiach. Bodovala návšteva Akvaparku Delňa a horolezeckej steny v Prešove. Zavítali do Vysokých Tatier, Tricklandie i na hospodársky dvor v Ždani. Na kobyly Darsy si zazjzdili len tí odvážnejší. Nevynechali ani športové turnaje či virtuálnu realitu na valalickej ZŠ.

Spoločných tém mali neúrekom – bojové športy, tanec, cestovanie, jedlo. Michal: „Rozoberali sme čo

máme a nemáme spoločné a hľadali rozdielne slová.“ Tereza a Andrej: „Zábavné boli jazykolamy, ako sme ich nevedeli vysloviť.“ Veru buřt potrápil jednu a gulôčka v jamôčke zas druhú stranu. Filipovi sa páčil ping-pongový turnaj, Slováci podľa neho športujú viac. Matúš: „Som rád, že nemám internet.“ Ten mládežníci využívajú rovnako: messenger na komunikáciu so spolužiakmi a instagram, kde pozerajú fotky slávnych a vlogy youtuberov. Na tých si ešte v Abovskom hlásniku posvietime.

Monika Floriánová, foto autorka

Vznikli pekné priateľstvá a všetci odkazujú: „Žite svoj život reálny a nie na internete!“

Do nového

September prepísal históriu materskej školy v Ždani. Novučičké priestory nájdu deti a rodičia na novej adrese v budove základnej školy. Nahliadnuť do zákulisia je výjav ako z rozprávky o Snehulienke a už 49 drobných človečiek, keďže škola aj navýšila kapacitu.

Po šiestich rokoch vytrvalej snahy riaditeľky MŠ **Beáty Bakšiovej** a schválenej dotácii svitlo na lepšie časy. V dvoch veľkých triedach našli deti vo veku od dva a pol do šesť rokov kamarátov, pohodu a objatia od pani učiteľiek.

„Škola donedávna pôsobila v historicky zaujímavých priestoroch, z estetického a psychohygienického prostredia však dozrel čas na zmenu. Budova bola do roku 1921 súčasťou okresného súdu I. stupňa, neskôr slúžila I. a II. ročníku ZŠ a od 1. septembra 1951 v nej bola zriadená MŠ. Dnes sme v ideálnom, hravom, moti-

Ždanianske deti chodia do krásnej materskej školy

vujúcom prostredí. Ide nám v prvom rade o spokojnosť detí,“ doplnila pani riaditeľka. Projekt Stavebné úpravy ZŠ Ždaňa – MŠ Ždaňa v hodnote 183 000 eur obec realizovala z vlastných zdrojov a s finančnou podporou Úradu podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu v hodnote 50 000 eur. Zvláštna vďaka patrí obecným poslancom, ktorí kvôli projektu siahli aj do finančnej rezervy obce.

mio, foto MŠ Ždaňa

Rozvíjame MŠ s Erasmus plus

Nároky doby na neustále vzdelávanie pedagógov dali za pravdu podnetu riaditeľky materskej školy v Skároši. Program EÚ Erasmus plus tak zavítal aj do ďalších obcí. Projekt sa zameriava na posilnenie zručností, zamestnanosti, podporu vzdelávania a odbornej prípravy. Koordinátorky z MŠ Čaňa a MŠ Gyňov sa v apríli zúčastnili odborného vzdelávania v Olomouci. Päť seminárov na aktuálne témy viedli skúsené odborníčky z oblasti pedagogiky, špeciálnej pedagogiky, psychológie a zdravotnej terapie. Nové poznatky, skúsenosti a porovnanie predprimárneho vzdelávania v ČR a SR posúvajú úroveň škôl v regióne vyššie.

ocú/mo

Koordinátorky **Mária Dudríková** (v popredí vpravo) a **Lubica Gorejová**

Rozvíja sa do krásy

Rušno bolo počas prázdnin aj v Kokšove-Bakši. Zateplili budovu školy, jej obvodový plášť a doplnili okolitý chodník. Projekt dostal zelenú vďaka dotácii z ministerstva financií na výjazdovom zasadnutí vlády 2018. Celková rekonštrukcia vyšla na 37 307,92 eur (z toho 15 000 eur dotácia). Za posledné 4 roky obec investovala do budovy školy viac ako 110 000 eur. Po ukončení stavebných prác je v pláne úprava školského dvora.

ocú/mo

Stromy, ktoré rastú najpomalšie, dávajú najlepšie ovocie. Molière (1622 – 1673)

Nové projekty

► Srdce Belže v novom šate

Pre tento rok sa v Belži museli vzdať oslavy Dňa obce... no mali dobrý dôvod. Prednosť dostalo zateplovanie kultúrneho domu, hradené z Environmentálneho fondu ministerstva životného prostredia. Práce nadviazali na výmenu okien, renováciu obecnej kuchyne a rekonštrukciu vykurovania v kultúrnom dome. Všetko dohromady to stálo približne 315 tisíc eur.

Pri zateplovaní musela Belža niestí spoluúčasť vo výške 5 % nákladov, teda približne 10 000 eur – preto bolo nutné škrtiť iné výdavky. „Ani bezpečnosť by sme počas dňa obce nemohli úplne zaručiť,“ hovorí starosta **Ondrej Pravda** na margo zrušeného podujatia. Potešilo ho však, že dohodnutí účinkujúci prejavili záujem vystupovať aj v iných termínoch a na iných podujatiach v Belži.

Aktuálne obec realizuje oddychovú zónu, pripravuje podklady na projekt z výzvy MAS Hornád – Slanské vrchy,

chystá žiadosť o dotáciu na kanalizáciu a opatrenia na riešenie následkov privalových dažďov.

► Ďalšie kamery

Prevenca pred vandalizmom a zvýšenie bezpečnosti na verejných priestranstvách – to sú hlavné ciele inštalácie kamerových systémov. V ostatnom čase sa dobrú správu

o schválení dotácie na tieto projekty pre svoje ulice dozvedeli Kokšov-Bakša a Belža. V prvej spomenutej obci pôjde o rozšírenie systému o päť nových kamier, v druhej budú inštalovať úplne prvých 10 kamier a aj tri fotopasce. Okrem bezpečnejších ulíc si v Belži od novinky sľubujú zamedzenie vzniku nelegálnych skládok. Kamery budú v prevádzke 24 hodín a záznamy uložené 14 dní.

Usilovne sa obnovujú cesty aj v Čani, v poslednom čase sa pokládka asfaltových zmesí uskutočnila na ulici Vodnej, Ochrancov prírody, Malej až po športový areál

► Sokolany obnovujú

Prvá etapa dlho očakávanej rekonštrukcie ciest v Sokolanoch prebieha od júla. Všetko je financované z obecnej kasy. „Opravy prinášajú nepríjemné obmedzenia, ale výsledkom budú nové bezpečnejšie cesty,“ komentuje starosta **František Beregszászi**. V obci obnovili aj poslednú, hornú autobusovú zastávku, kde vymenili drevenú konštrukciu za sklenenú. Obec pokračuje vo výstavbe kanalizácie, začala sa realizácia prečerpávacej stanice v rómskej osade pri potoku a postupne sa práce presunú až na Jakabovu ulicu. Dielo financované sčasti z Environmentálneho fondu by malo byť hotové koncom novembra.

Vývoz žumpy? Chce to čas i peniaze

Kanalizácia je pre mnohých z nás samozrejmosťou. Ešte to však neplatí pre každého v našom regióne. Vytahovanie žump je drahšie ako v minulosti a je potrebné požiadať oň dostatočne včas. Preto je to tak, vysvetľuje Monika Krišková z agentúry Penelopa, ktorá mediálne zastupuje Východoslovenskú vodárenskú spoločnosť (VVS).

„VVS ako jediná vodárenská spoločnosť na Slovensku realizuje projekt Čisté obce, v rámci ktorého rieši aj vývoz odpadových vôd z domových žump. Roky sme ho realizovali za ceny, ktoré nepokrývali ani náklady na prevádzku služby.

Tento rok bol projekt posilnený kúpou 8 špeciálnych cisternových sáčích vozidiel Tatra Phoenix SACO 12. Zvýšený záujem zo strany domácností totiž predĺžil čakacie lehoty na vývoz žump na 4 až 8 týždňov. No-

vé vozidlá by mali do konca roka pomôcť skrátiť čakanie na čas do 2 týždňov od dátumu objednávky.

Rast mzdových nákladov (minimálna mzda, rekreačné poukazy) vyvoláva celkový tlak na mzdy a spôsobuje nedostatok kvalifikovaných pracovníkov, vrátane vodičov s vodičským preukazom na 14-tonové automobily. Rast cien pohonných hmôt a kúpa nových automobilov

tiež prispeli k zvýšeniu ceny služby. Po novom bude kalkulovaná tak, že zahŕňa všetky náklady, stále však neobsahuje zisk pre VVS.

Napriek zvýšeniu ceny o 35 % je táto služba je stále lacnejšia ako od iných spoločností. Ročne realizujú pracovníci VVS v priemere 20 000 vývozov, 39 špeciálnych vozidiel najazdí v rámci projektu Čisté obce vyše 545 000 km.“

Stranu pripravili obce a redakcia

Nový lekár v Seni

Seňa bola pôsobiskom všeobecného lekára od roku 1967 až do tohto roka. V súčasnosti chýba na Slovensku 441 všeobecných lekárov a náš región nie je výnimkou. Napokon trvalo 3,5 mesiaca, kým do Sene našli náhradu. MUDr. Stanislav Gofus ordinuje dvakrát týždenne – utorky a stredu od 17.00 do 20.30. Ordinačné hodiny by sa mali čoskoro rozšíriť, keďže záujem pacientov je veľký. V Seni dúfajú, že Integrované centrum zdravotnej starostlivosti priláka aj ďalších medicínskych odborníkov. Pre projekt už bol schválený nenávratný finančný príspevok vyše 900 tisíc eur.

Počas celého leta...

Región znamenite oslavoval

Velkolepé oslavy regiónu vyvrcholili nedeľným popoludňajším programom v skárošskom amfiteátri. Takmer 25 účinkujúcich z mikroregiónu sprevádzal na javisku moderátor, hudobník a spevák Tomáš Oravec.

Kultúrny program 16. ročníka regionálnych dní otvorili nováčikovia z Nižnej Hutky a Belže. Prvé verejné vystúpenie detského súboru Čerieselko z Nižnej Hutky pod vedením učiteľky **Silvie Olejárovej** ocenili diváci obrovským potleskom. Na skárošskom pódiu zažila premiéru aj detská skupina Belžanka pod vedením **Gítky Vargovčákovej**. Najmenší účastníci z materskej škôlky v Skároši zabávali divákov okrem tanca aj vtipnými veršovankami.

Z Valalík spestril program folklórny súbor Kadlubek, spevácka skupina Paradne ňevesti a talentova-

ní žiaci zo ZUŠ Valaliky. Na pódiu zazneli krásne hlasy zo speváckej skupiny Sakalčane, Gečanka, Klubovčanka, Nižnomyšľanka, Ozvena, Haniščane, Polančanka, Odvážne ženy a Domovina. Vystúpila aj mužská spevácka skupina Hrabov a Karoske befare. Program obohatil detský spevácky súbor Gabovčan pôsobiaci pri ZŠ Bohdanovce. Folklórne tradície predstavil súbor Abovčan a Rozmarin. Na pódiu sa predviedol aj detský spevácky súbor Virganeek a deti zo súkromnej ZUŠ Čaňa. A aké by to boli dni regiónu bez mandolínového súboru Rjabinuška a dychového súboru Hornád, ktorí nástrojmi rozozvučali celý amfiteáter.

Tomáš Oravec zakončil moderovanie vystúpením so svojou hudobnou skupinou Sokoly. Na úplný záver pobavila divákov skupina Drišľak.

Matúš Géci, foto autor

Zábava

Mladý nádejny fujarista z materskej škôlky v Skároši zabával divákov rečňovankami

Dvojdňový program 16. regionálnych dní otvorili v sobotu doobeda finalisti futbalového turnaja o Pohár predsedu RZOH. Na ihrisku v Kokšove-Bakši nastúpili domáci proti Seni a spojenému mužstvu Hanisky a Sokolian, ktoré si nakoniec odnieslo víťaznú trofej. Na druhom mieste skončili domáci a na treťom Seňa. Najlepším strelcom turnaja sa stal **Ladislav Mikloš** z Hanisky a za najlepšieho brankára bol vyhlásený **Stanislav Suchý** zo Sokolian.

Matúš Géci, foto ocú Haniska

V poslednú augustovú sobotu sa konal 21. ročník Ždanianskeho jarmoku, ktorý slávnostne otvoril košický župan **Rastislav Trnka**. V programe sa predstavili okrem iných Východniarske šarkanice i Tomáš Oravec s kapelou. Chovatelia sa pochválili svojimi zvieratkami, záhradkári poradili záujemcom, čo a ako pestovať. Aj tu chutil guláš každému (na snímke). Prvú cenu v tombole, elektrobicykel, odovzdal výhercovi primátor Košíc **Jaroslav Polaček**. *red/ocú*

Spätý s regiónom

Moderátor Dní RZOH a frontman skupiny Sokoly Tomáš Oravec sa cítil na pódiu ako doma. Rodák z Gyňova predviedol v skárošskom amfiteátri okrem hudby a spevu aj moderátorský talent.

■ Ako ste sa dostali k hudbe?

Už ako štvorročný som vraj raz doma vyhlásil: „Bud' budem hrať na klavíri alebo jazdiť na traktore.“ Na klavíri som začínal hrať na základnej škole v Ždani a v štúdiu som pokračoval na ZUŠ vo Valalikoch.

Spomínam si na jedno vystúpenie cigánskej kapely v športovej hale v Čani, vtedy som videl folklór na živo a chytilo ma to za srdce. A potom to už išlo, cimbal a detský folklórny súbor Železiarik, Železiar, vysokoškolský súbor Torysa a postupne ďalšie.

■ Ľudia vás poznajú aj z televíznych obrazoviek. Aké je vystupovať pred kamerou?

V televízii som už vystupoval ako dieťa v relácii z košického štúdia, Vandrovali hudci. Pôsobenie v relácii

Všetko čo mám rád je pre mňa návratom na obrazovku. Zaspomínal som si na krásne časy v práci v televízii. Človek na obraze si musí dávať pozor na to, čo rozpráva a ako sa tvári, je to veľmi špecifická práca.

■ Aké je moderovať regionálne dni?

Prísť opäť po troch rokoch na regionálne dni po Štefanovi Skrúcanom a Mišovi Hudákovi je pre mňa obrovská česť a výzva. Živé publikum je oproti obrazovke úplne niečo iné. Mám veľmi rád týchto ľudí aj svoj rodny kraj, do ktorého som sa vrátil po rokoch z Prešova.

Matúš Géci, foto archív ocú Ždaňa

i oddych

Deň obce v Čani opäť dokázal prekvapiť, keďže ponúknuť výnimočný kultúrny zážitok stále náročnejšiemu publiku je z roka na rok zložitejšie. Domovina, Klubovčanky, Ozvena a Abovčan nemohli absentovať. V amfiteátri ich vystriedali sólisti SZUŠ V. Železnáka. Salome Bindová interpretovala zahraničné piesne pre mladších. Skupinu Traky už pozná celé

Slovensko. A najväčšie hity zaspieval Dalibor Janda, ktorého sprevádzala dcéra Jiřina Anna, tiež speváčka. Posledné vystúpili Helenine oči. Završili tradične dlhý deň, ktorý sa začal i skončil spomienkou na 75. výročie Slovenského národného povstania. Večernú vatru zapálil starosta Michal Rečka.

Festival dychových hudieb Fanfara Fest sa konal v bašte dychovky Trstenom pri Hornáde 9. júna. Na futbalovom ihrisku sa predstavili okrem domáceho súboru Hornád aj dychové hudby z Košíc, Humenného (na snímke), Spišských Vlách, Sniny a Myslavy. Trstené zažilo aj tradičnú odpustovú slávnosť sv. Anny, tento rok 28. júla.

Júnová folklórna slávnosť v Sokoláčoch bola spojená s dňom detí – pre ne bolo určené divadlo Kačky rapotačky či vystúpenie ZŠ Haniska. Zaspievala plejáda súborov, zahrála dychovka z Trsteného pri Hornáde, deti si prišli na svoje na skákacích hradoch, jazdili na ponikoch. Nechýbala praktická ukážka prvej pomoci pod záštitou Červeného kríža.

Stranu pripravili redakcia a obce

Deň obce 10. augusta sa v Gyňove niesol vo folklórnom tóne. Návštevníci v ľudovom motíve boli vítaní, najkrajších ocenili. Vystupovali Viničiar, Brezina a Haniščaňe a ženská spevácka skupina z Gyňova (na snímke), večer zabávala skupina Samson.

Haniska si užila svoj deň 24. augusta, moderovali **Mária Židová a Peter Timko** z Haniščanov. Dianie začalo nultým ročníkom súťaže v ručnom kosení trávy, turnajmi v tenise a plážovom volejbale. Pre deti bolo zadarmo občerstvenie i atrakcie. Opäť prišli staré autá – na námestí sa zišlo 20 veteránov. Ťahákmi boli cimbalová kapela Demeterovci a heligonkářky sestry **Bacmaňákové** z Oščadnice spolu s **Patrikom Kováčom**, majstrom sveta 2018 v hre na tento nástroj. Platíť sa v tento deň mohlo novou menou, grajciarom. Kto si kúpil tombolu, dostal grajciara a za ne originálny guláš od poľovníkov či halászlé od rybárov. V tombole lákali okrem skútra a televízora aj dve spiatočné letenky do Londýna.

Vo Vyšnej Myšli predviedli pranie v prírode

Voňavé a biele

Vystúpim z vlaku a prekvapí ma krásny výhľad na okolie a pokoj. Kde je to močidlo? Tabuľa pod betónovým mostom mi ukáže smer. Veľmi sa teším na tradičné „rajbaňe“ pod holým nebom, zachovaný zvyk vo Vyšnej Myšli, ktoré pripravili obec, Odvážne ženy a OZ Sasanka.

Močidlo miestny nazývajú aj Rybník, je jedným z posledných zachovaných močidiel v okolí. Napája ho teplý prameň so stálou teplotou 10°C. Obec ho zrekonštruovala v roku 2013 a postavila altánok,

tento rok OZ Sasanka obnovila drevený mostík.

Idzeme, idzeme, pres to poľo,... spievajú ženy v odevy, aký nosila moja babka. Kráčajú k močidlu s plnou zajdou šatstva na chrbte a lavórom pod pazuchou. Je im veselo, do kroku vyhráva harmonikár. Na moje počudovanie vybalujú gumáky. „Jéj, taká tu studená voda až nohy láme. Naše mamy mali v zime obuté aj tri hrubé ponožky.“ Na dubové lavice rozkladajú koberce, šaty, mydlo, kefu i pest. Ani nezačnú prať a už sa vadia (akože). Na malom priestore platí: „Vpredu, kde priteká voda, sa perú biele šaty, firhangy či štykeraje a vzadu pri odtoku pokrovce.“ Sme-

V 80. rokoch bežná prax, dnes už len ukážka

jeme sa na vtipných dialógoch. Tak to bolo, počas rajbania ženy prebrali všetky pletky na dedine, aj si zaspievali. Nakoniec prispeli i muži, odnášali domov ťažké mokré veci.

„Už by som to nechcela,“ prezrádza **Marta Pástorová**. „Pralo sa raz týždenne, naraz aj tri zajdy oblečenia. Keď prišli práčky Mini Romo, chodili sme na Rybník iba pláčať.“ Aj **Cecilia Stoklasová** spomína: „Pomáhala som mame. Vyprané veci

mali čerstvú vôňu za rybníkom. Biele oblečenie krásne vybielilo.“ Na tom sa zhodli všetky Vyšnomyšľanky. Dodnes nikto nevie, čo tú belosť spôsobuje.

Monika Floriánová, foto: autorka

Reportáž o praní odvysielalo Rádio Regina Košice 3. augusta. Vypočuť si ju môžete aj cez webovú stránku obce

K močidlu išlo prať naraz aj 10 žien

Seriál: Chotárne názvy naše abovské - 3. časť

Ešte raz: Laz (aj Totkalaz)

Hoci sme sa chotárnemu názvu **Laz** venovali v predchádzajúcom príspevku, vraciame sa k nemu, a to najmä preto, že jednu z jeho podôb vyskytujúcich sa v našom mikroregióne chceme použiť ako vhodný príklad na objasnenie jednej dôležitej okolnosti, ktorá na mnohoročnom vývine chotárnych názvov do ich terajšej jazykovej podoby mala svoj výrazný podiel. Ide o toponymum **Totkalaz** v katastri obce **Trstené pri Hornáde** a o to, akú „zásluhu“ na jeho vývine do dnešnej podoby má obecná katastrálna mapa zo 60. rokov 18. sto-

ročia, na ktorú ju ako **Tótkalász** zapísali vtedajší štátni zememerači.

Aj v miestnom nárečí obce tento názov, vyslovený len v základnom tvare, má dnes podobu **Totkalas** (*to-to še volalo Totkalas*), ktorý sa Slovákov neovládajúcemu maďarčinu javí ako významovo nejasný, no človek so znalosťou maďarčiny ho prirodzene vníma ako „*tót kalász*“, teda (priam poeticky, ako z čias kolektívizácie) ako „*slovenský klas*“. Človek ovládajúci maďarčinu toto slovo teda vníma nielen ako názov svojím pôvodom maďarský, ale aj ako pome-

novanie časti chotára patriacej slovenským obyvateľom obce.

Stačí však uvedený názov použiť v nepriamych pádoch (*s Totkalazu, na Totkalaže*), k tomu využiť znalosť elementárnych zákonitostí miestneho nárečia, a ľahko prídeme na to, že naznačená etymológia („*slovenský klas*“) je úplne chybná. Ukáže sa totiž, že v názve nie je maďarský ekvivalent od starých Slovanov/Slovákov prevzatého slova *klas* (maďarským pravopisom písané *kalász*), ale náš starý, nám už dobre známy *laz* (*klčovisko*). Keby totiž v tomto pomenovaní bolo už pri jeho vzniku použité slovo *klas/kalász*, pri ohýbaní by muselo mať podoby (*s*) *Totkalasu*, (*na*) *Tot-*

kalaše (tak ako v slove *klas*: *s klasu, o klaše*), čo tak nie je. Používajú sa iba podoby so **z, ž**: *Totkalazu, Totkalaže*.

Ostáva nám jediné vysvetlenie: V čase vypracovania spomínanej katastrálnej mapy analyzovaný názov mal podobu **Tót laz**, ale keďže obyvatelia obce význam slova *laz* zememeračom nevedeli vysvetliť (z ich slovného zásoby dávno vypadlo), tí ho nahradili zrozumiteľným a zvukovo podobným slovom *kalász* a na mapu zapísali názov **Tótkalász**. Túto podobu si obyvateľstvo obce – pod vplyvom jej používania v rôznych písomnostiach úradného charakteru – spätne osvojilo a dodnes zachovalo.

Doc. Ladislav Bartko

Žiť zajtra bude neskoro. Žíte dnes. Matialis (asi 38 – 104)

Abovčan v lete učil

Tanečnú štafetu v lete prebral folklórny súbor Abovčan. Každý utorok a štvrtok sa v čanianskom amfiteátri rozozvučala ľudová hudba FS Jahodná a zotancovala všetkých, čo chceli na vlastnej koži zažiť tance z Abova. Prázdňinovú tancovačku podporila obec Čaňa, Kultúrne centrum Abova a úrad vlády.

Cassovia Folkfest v Čani a Valalíkoch

Prvý raz aj u nás

Premiérovu sa Medzinárodný folklórny festival Cassovia Folkfest (CFF) udial aj v našom regióne. Presnejšie veľká časť jeho ostatného 38. ročníka – vo Valalíkoch a Čani. Čím sme sa o to pričínili?

Hovorí **Vlado Urban**, riaditeľ festivalu a umelecký vedúci FS Železiar: „Dlhodobou aktívnou spoluprácou. Už viac rokov súbory z mikroregiónu Hornád vystupovali na Folkfeste. Napríklad **FS Kadlubek** prišiel predvlni so zaujímavým pásmom na jánsku tematiku. Tiež sa predstavil na pódiu na košickej Hlavnej históriu svadobných krojov Abova. Na veľké tancovanie karičky, ktorou otvárame CFF, prišli za sedem rokov súbory z Čane a ďalších vašich obcí. Som tomu rád.“

Kultúrny dom vo Valalíkoch a amfiteáter v Čani svojimi vystúpeniami aj vzhľadom okrášlil mladý súbor **Leszczyniaczy** z Poľska aj zrelý, magický pôsobiaci kolektív spod Juských Álp – **Preddvor** z Slovinska. Na našich pódiiach zaznela i gajdošská muzika Spojené huky Slovenska. Videli sme povab **FS Železiar** a **Želiezko** ako i **Roňvy** zo Slanskeho Nového Mesta. Tiež nám známi: **Bakšanske parobci**, **Kadlubek**, **Paradne nevesti**, **Košickí špiváci** či **Krasňanska**.

Festival mal aj zaujímavé sprievodné podujatie. Na výstave fotografií a artefaktov s názvom Karička na Hlavnej inšpiruje v košickej Verejnej knižnici Jána Bocatia boli aj unikátne zábery z účastníkov tohto veľkého podujatia z Čane a z Valalík.

Katarína Čániová,
foto Gejza Legeň a Matúš Géci

Aj náš región prispel svojou účasťou k vytvoreniu slovenského ustanovujúceho rekordu Najviac sústredených kruhov Karičky

Kadlubek z Valalík vystúpil vo Východnej Medzi najlepšimi

Folkloristom zo súboru Kadlubek sa splnil veľký sen. V júli účinkovali na najväčšom folklórnom festivale na Slovensku vo Východnej, kde s hrdosťou reprezentovali valalickú ľudovú tradíciu i región Hornád.

Slovensku ponúkajú naše poklady

Kroje z Valalík predstavili v programe Putovanie v čase. Vedúci súboru **Pavol Kacvinský** divákovi priblížil najmä zákonitosti a účel ich nosenia. „Keď sme kráčali vo veľkom folklórnom sprievode, začuli sme pokriky: Kadlubek, Valaliky! Veľmi dobre nám to padlo.“ V záverečnom programe Cestou k vám 65. ročníka festivalu predviedli piesne a tance vo zvykoslovnom pásmo Po večerí. „Moderátorov Jakuba Kňazka a Adrianu Gandžalovú veľmi zaujali krojové súčiastky našich predkov, na pódiu nás riadne vyspovedali. Boli to náročné dni, ale tešíme sa, že sme sa ocitli medzi najlepšimi folklórnymi telesami v krajine.“

Podkutí i vedecky

Osvetu o miestnom kultúrnom dedičstve šíria členovia OZ Kadlubek aj na vedeckých podujatiach. Skúsený folklorista P. Kacvinský prispel prednáškou „Exkurz do problematiky ľudového odevu vo farnosti Valaliky“ na medzinárodnej vedeckej konferencii Living Traditional Elements v Moldave nad Bodvou, ktorá sa zameriava na výskum, uchovanie a oživenie tradičnej ľudovej kultúry.

Monika Floriánová, foto archív FSK Kadlubek

Duch jánskych ohňov

Folklorne skupiny z Abova, Srbska i Maďarska ozdobili čaniansky večer v rámci Cassovia Folkfestu. Obec ho spojila s tradíciou jánskych ohňov, viažucich sa k obdobiu letného slnovratu. Starosta Michal Rečka, kultúrna komisia, miestna bunka Jednoty dôchodcov Slovenska a šikovné Klubovčanky prichystali občerstvenie a príjemné posedenie v parku.

Primičná slávnosť v Trstenom pri Hornáde

V Dóme sv. Alžbety konsekračnou modlitbou a vkladáním rúk otca arcibiskupa J. E. Mons. Bernarda Bobera prijal v júni sviatosť kňazstva Rastislav Gönci z Trsteného pri Hornáde. Presne 10 rokov po vysvätení svojho brata Radoslava.

Podľa starého zvyku ho do kostola odprevádzali v zelenom vencu z barvienku (pozn.red. popínava rastlina zimozeleň). Prestavuje symbol čistoty a krásy. Tak ako nevesty s venč-

kom privádzali k ženichovi, tak aj novokňaza k Bohu. „*Vnímam to tak, že som v kňazskej radosťi a nadšení vykročil do služby na cestu klukatú, hrboľatú,*“ vraví Rasto. Túžbu byť kňazom pocítil na strednej škole. Kedže nemal 100 % istotu, začal študovať ošetrovatelstvo na VŠ. „*V treťom ročníku som brigádoval u bratislavských františkánok a tam padlo rozhodnutie vstúpiť do seminára.*“ Jeho inšpirátorom je sv. Dominik Savio, patrón mládeže a miništrantov. Vlastnou skúsenosťou povzbudzuje rodičov i mladých: „*Privádzajte deti k viere a buďte im vzorom v modlitbe a dobrých skutkoch. Ak pocítite povolanie, nebojte sa úplne odovzdať Bohu. On vás nadmieru odburáje.*“

Monika Floriánová,
foto: Milan Schmögner

Ak pôjdete na púť Anky Kolesárovej do Pavlovíc nad Uhom, určite ho tam stretnete

Malý zázrak v Gyňove Generálka zvonov

Strašné časy II. svetovej vojny zanechali takmer zbúraný kostol v Gyňove. Občania ho opravili a opakovane vynovili, aj v tieto mesiace.

Dávno opravená veža v tejto filiálke aj v súčasnosti ukrývala zvonu a interiér, ktoré bolo potrebné po požiari zrekonštruovať. Rozhodlo sa o generálnej oprave zvonov. Väčšina financií bola poskytnutá z rezervy Predsedu vlády SR. Za veľkú pomoc pri vybavovaní dokumentov ako aj za bezplatné poskytnutie priestorov kultúrneho domu na sv. omše ďakujeme starostke **Denise Vargovej**.

Vežu sme začali opravovať 30. mája. Podielali sa na tom tri firmy i obyvatelia Gyňova. Veľmi ochotne si zbral na starosť murárske práce **Peter Lakatoš**, bez nároku na odmenu (aj keď robotník si zaslúži odmenu). Chodil denne pracovať a striedali sa pri ňom po-

mocníci, ktorí mali práve voľno vo svojom zamestnaní. Veľmi pekne im za to ďakujeme. Tiež vďaka patrí kurátorom (za prípravu lešenia, dovoz materiálu, vypratanie, maľovanie). V polovici júna prišlo dvanásť žien vyčistiť kostol, pani kostolníčka vytepovala koberce. Aj keď práce pokračovali ďalej, sme radi, že sme odpustovú slávnosť mohli aj tento rok prežiť v peknom kostole. Všetkým darcom úprimné Pán Boh zaplať.

Marcel Puškáš, správca farnosti v Čani, foto ocú Gyňov

Pokladníčka filiálky v Gyňove Katarína Timková drží nový zvon za srdce

Na arcidiecéznom stretnutí miništrantov košickej arcidiecézy v Prešove sa zúčastnili chlapi z Skároša, Ždane, Čane a Hanisky a Trsteného pri Hornáde. Mali možnosť rozprávať sa s biskupom Marekom Forgáčom (druhý zľava) a pozrieť si výzbroj ozbrojených síl SR. Vrátili sa so suvenírom - tričkom s nápisom „I'm minister“. Ale pozor, nejde o politiku, anglické slovo má aj význam slúžiť, napomáhať, čiže „Som miništrant“.
mflor

Manželia Jakobovci oslávili diamantovú svadbu

Jolana a Ladislav si svoj manželský sľub obnovili na rovnakom mieste ako pred 60 rokmi, pred Bohom pri oltári v kostole reformovanej cirkvi v Nižnej Hutke. „11. júla 1959 bolo tak teplo ako teraz,“ spomína Jolana Jakobová.

Manželia vychovali tri deti a teraz sa tešia z vnúčat aj pravnúčat. Veľmi čiperná a pracovitá pani Jolana aj napriek vysokému veku pravidelne sadá na bicykel a podho rovno na „polo“, kde pestuje zeleninu. Aj doma sa stará o zeleninovú a kvetinovú záhradku a celú domácnosť. Spolu s manželom, aj napriek jeho zdravotným ťažkostiam, nevynechajú ani jednu nedeľnú bohoslužbu. Viera, láska a nádej je to, čo ich drží spolu už 60 rokov.

Prajeme vám, aby ste v zdraví, šťastí, láske, porozumení a s Božou milosťou prežili aj ďalšie roky a svojou pracovitosťou buďte vzorom pre mladšiu generáciu.

Iveta Vasilenková/red,
foto ocú Nižná Hutka

Máte problém? Pomoc je na dosah

Úsmev ako dar
...aby každé dieťa malo rodinu

Najstaršia nezisková organizácia na Slovensku, Úsmev ako dar, je už niekoľko rokov prítomná aj v našom regióne. Konkrétne prostredníctvom svojho pracoviska v Ždani

„Prvotná myšlienka pri zakladaní organizácie bola spojená s pomocou deťom vyrastajúcich v detských domovoch. Dnes sú to centrá pre deti a rodinu (CDR). Pôsobíme však radšej preventívne, aby sa rodina neočila na hranici chudoby a deti mali zabezpečené aspoň základné potreby, v kritickom prípade aj strechu nad hlavou. Práve tieto problémy často vedú k umiestneniu detí v CDR.

Poskytujeme poradenstvo aj náhradným rodičom.

S každým klientom spíšeme bezplatnú dohodu o spolupráci, pridáme sociálneho poradcu. Kolega dohliada na pomoc v sociálnej oblasti a po psychologickú stránku, komunikuje s právnikmi. Vybavujeme rôz-

ne príspevky, hľadáme možnosti bývania a práce so zamestnávateľmi a personálnymi agentúrami, neraz pomáhame riešiť dlhy a výživné.

V spolupráci s partnermi sme rozbehli formu nájomného bývania pre rodiny, ktoré sú schopné samostatného fungovania, prešli už určitým typom sociálneho bývania, ale finančná situácia im nedovoľuje platiť komerčný podnájom.

Konzultácie prebiehajú ambulantly v domácnosti klienta alebo v teréne. Novinkou je mobilné sociálne poradenstvo, dostupnosť ku klientom aj mimo Košíc. Vďaka patrí ústretovosti miestnych starostov. Služby využívajú nielen občania Ždane a okolia, ale aj v Jasove a okolí.“

Za vyjadrenie ďakujeme Monike Nigutovej, špecializovanej sociálnej poradkyňi, zo spoločnosti Úsmev ako dar, Kováčska 28, Košice, www.usmev.sk

**Kontakty: telefonicky
0902 072 645,
osobne každú stredu
od 8:00-16:00 na OCÚ Ždaňa.**

Inštitúciu, s ktorou najnovšie spolupracuje komunitné centrum v Čani, je Potravinová banka. V kontakte s ňou sú charitatívne organizácie, krízové centrá či útulky. Na snímke Adriana Tokárová z čanianskeho centra prináša potravinový balíček pre sociálne odkázané rodiny, ktoré splnili podmienky.

Na príjemné stretnutia

Od konca júla je hotové materské centrum v Nižnej Myšli. Postavili ho ochotní dobrovoľníci v réžii OZ Dúhová stonožka v spolupráci s obcou. Financie vo výške 4 342 eur získali od Nadácie ČSOB. Obec prispela 600 eurami. V upravenom parčíku sa nachádza altánok s posedením, v obytnom kontajneri zázemie pre mamičky s deťmi.

Oddychovú zónu sa chystajú vybudovať v Belži. Vznikne rekultiváciou 750 m² priestoru pri miestnej farnosti. Finančná dotácia 4 805 eur poputuje najmä na nákup a výsadbu rastlín. Nebude chýbať mobiliár, pocitový chodník, zariadenia na voľnočasové aktivity a prvky pre pohodu opencov vzhľadom na to, že kataster Belže zasahuje do chráneného vtáčieho územia. Obec počíta pri realizácii s ochotou miestnych občanov-dobrovoľníkov.

Osem členov miestnej občianskej poriadkovej služby (MOPS) dozerá od júla na verejný poriadok a bezpečnosť v Sokolánoch. Projekt z eurofondov nenahrádza políciu, ale chráni verejný aj súkromný majetok, rieši rušenie nočného pokoja, reaguje na potulovanie psov, upozorňuje na spaľovanie nebezpečných a zdraviu škodlivých látok, nelegálne skládky, vypúšťanie odpadových vôd mimo kanalizácie, pohyb podozrivých osôb po obci či konflikty v rámci komunity. V rámci prevencie kriminality je vítaná spolupráca a podnety. MOPS kontakt 0910 417 667.

Stranu pripravili obce a redakcia

MOPS v Sokolánoch

Rastlinný olej likvidujeme správne

Na obecnom úrade v Nižnej Myšli majú už dávnejšie recyklačný box na použité batérie, elektrospotrebiče a tonery z tlačiarň. Začiatkom septembra začali zbierať aj použité oleje z kuchýň. Zberné stanovišťa sú na dvoch miestach v obci. Použitý jedlý olej stačí preliať do plastovej fľaše a vložiť do nádoby. „Záleží nám na našej krajine, preto sa snažíme recyklovať všetko čo sa len dá,“ komentuje miestny poslanec **Matúš Lukáč**.

Život môžete pochopiť len spätne, ale žiť sa musí smerom dopredu. Soren Kierkegaard (1813 - 1855)

Vozový park sa rozširuje

Nové hasičské auto pribudlo v máji aj do Geče. A v regióne očakávame ešte jedno vozidlo – Tatra 815, „zdedenú“ po ukončení činnosti DHZ v Sečovciach. Získané vozidlo by malo slúžiť potrebám dobrovoľných hasičov v regióne.

oú/ch

Vladimír Řehák, veliteľ dobrovoľných hasičov z Geče, salutuje pred ministerkou vnútra D. Sakovou pri preberaní vozidla Iveco

Seňa sa vracia, kam patrí

V najjužnejšej obci regiónu so s obnovou dobrovoľného hasičského zboru (DHZ) myslia naozaj vážne. Silný impulz dostali 6. septembra, keď si združenie prevzalo dar v podobe protipovodňového vozíka. Aktuálne má miestny DHZ 16 členov. Skúsenosti a praktické rady im odovzdáva 10 profesionálnych hasičov, ktorí v Seni žijú.

ocú/red

Nový protipovodňový vozík pre DHZ Seňa

Príležitosť pre výtvarne nadaných

Aj v tomto roku sa môžu základné a špeciálne školy zúčastniť celoslovenskej postupovej výtvarnej súťaže „Ochránarík čísla tiesňového volania 112 a civilnej ochrany“. Jej okresné kolo vyhlásil

OÚ Košice-okolie s témou prác „Záchranári na lúke, v lese, v horskom teréne“.

Cieľom súťaže je priblížiť žiakom hravou formou tematiku civilnej ochrany a jej prepojenie s európskym číslom tiesňového volania 112. V minulých rokoch sa súťaže úspešne zúčastňovali žiaci zo ZŠ Čaňa, Haniska, Skároš, Nižná Myšľa a SŠI Ždaňa.

Výtvarné práce 7. ročníka súťaže môžu školy doručiť do 8. novembra odboru krízového riadenia OÚ v Košiciach, Hroncova 13. Bližšie informácie na adrese: <http://www.minv.sk/?informacie-ks-co>

Karol Dzugas, foto autor

Zbiera jedno víťazstvo za druhým

Dvadsaťdvaročná fitnesska Silvia Řeháková z Geče za posledný rok dosiahla obrovský úspech vo svete fitness. Úradujúca majsterka Slovenska v kategórii junior bikini fitness do 164 cm nám okrem ďalších úspechov v rozhovore prezradila, aké boli jej začiatky a čo ju viedlo k tomuto športu.

■ Ako ste sa dostali k fitness?

Pred tromi rokmi som sa rozhodla cvičiť, pretože som chcela zmeniť svoju postavu. Bola som chudá ako špageta. Začala som doma a po čase som skúsila aj posilňovňu. Cvičila som hlavne sama pre seba, lebo ma to bavilo.

■ Ako ste sa nakoniec dostali k súťaženiu?

Po čase sa ma ľudia z fitka začali pýtať, či by som nekusila súťažiť. Spočiatku som nechcela, lebo som o tom veľa nevedela. Ale časom som sa predsa len rozhodla.

■ Spomínate si na prvú súťaž?

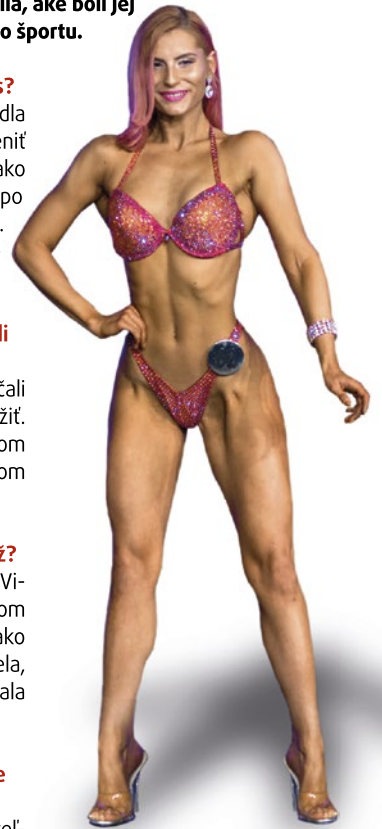
Jasné. Absolvovala som ju vo Viničnom minulú jeseň. Nebrala som to veľmi vážne, išla som skúsiť, ako to dopadne. Po súťaži som vedela, že to musím zažiť ešte raz a začala som aktívne súťažiť.

■ Ktoré víťazstvo považujete za najcennejšie?

Celé súťaženie považujem za veľkú skúsenosť, ale najvýznamnejšie boli majstrovstvá sveta v Aténach, kde som sa stala dvojnásobnou vicemajsterkou sveta v kategóriách bikini fitness do 162 cm a bikini fitness junior.

■ Vaše plány?

Momentálne som v redukčnej diéte a snažím sa získať čo najlep-

šiu formu. Chystám sa na Naturálnu Olympiu v Las Vegas, kam som sa nominovala na súťažiach Elite tour, a tým som sa zaradila medzi troch najlepších juniorov z celej Európy. Bude to pre mňa najvýznamnejšia súťaž.

Matúš Géci,

foto archív Silvie Řehákovvej

Jazykové okienko

Veda o kultúrnom dome

Prpravujeme informácie o podujatiach v našom kultúrnom dome. Máme slovo Kultúrny dom napísať s veľkým K, ak ho spojíme s názvom obce a nezačína ním veta? Napríklad: Vo Vyšnej Myšli v kultúrnom dome ženy od mája cvičia...

Podobná otázka: V Belži v izbe ľudových tradícií je... Veľké či malé i? Priam hamletovské otázky.

Redakcia Abovského hlásníka sa obrátila na poradňu Jazykovedného ústavu Ľ. Štúra SAV. A dostali sme odpoveď: „V takomto prípade

slovné spojenie kultúrny dom píše-me s malým k. S veľkým písmenom uvádzame len vtedy, ak ide o vlastné podstatné meno formou presne používaného názvu. Teda, ak by na budove bola tabuľa alebo v korešpondencii sa používal dohodnutý ustálený, jedinečný názov ustanovizne, napr. Kultúrny dom vo Vyšnej Myšli. Niekedy nesie ustanovizeň aj meno významnej osoby. V takom prípade sa tiež jej názov píše s veľkým písmenom. To isté platí aj v prípade izby ľudových tradícií.“ kčj

www.regionhornad.sk

Folklór a tradície

Aká by to bola webová regionálna stránka, keby nepísala o našich tradíciách? Miestny folklór je zachytený nielen v knihách, na CD či v miestnych múzeách, ale vďaka zánietenosti obyvateľov žije aj v uliciach našich dedín.

Virtuálni návštevníci sa v rubrike **Kam ísť – Folklór v regióne** dozvedia čo-to o miestnych krojoch, abovskom nárečí i tradičných jedlách. Vo fotogalérii spoznajú folklórne súbory, ktorých je v našich 17 obciach neúrekom. Čoskoro k nim pridáme aj popis. Do rubriky plánujeme doplniť miestnych remeselníkov a insitných umelcov. Ak o niekom viete, napíšte nám na adresu regionhornad@gmail.com.

Monika Floriánová

Ždanianska liaheň úspešná

Dobrý rok prežívajú boxerí z TJ Box klub Ždaňa. Zbierali medaily doma i v zahraničí. Z nich vyniká **Samuel Zupko**. Na jarných majstrovstvách Slovenska v Giraltovciach vyhral kategóriu do 46 kg (2. miesto do 72 kg pridol **Patrik Vilik**). Na majstrovstvách Európy mladšieho dorastu

v rumunskom Galati obsadil Samuel 4. miesto a v júni sa na podujatí AIBA Bornemissza v maďarskom meste Eger tešil z 3. miesta. V auguste mu len tesne ušiel postup do semifinále na turnaji v Srbsku. Zverencovi **Rafaela Horvátha** a celému klubu gratulujeme!

zd/red

Samuel na bronzovom stupni v Maďarsku (v čiernom tričku)

Čaňa myslí na pohyb

Vďaka projektu rozšírenia šatní na hokejovom štadióne v Čani si prídu na svoje nielen amatérski hokejisti či deti z Liba Academy 11. Priaznivci si pri sledovaní turnajov budú môcť vychutnať trebárs horúcu čokoládu v novej kaviarni nad šatňami. Zimný štadión navštívil v deň štartu hokejovej extraligy (12. septembra) aj prezident Slovenského zväzu ľadového hokeja, Miroslav Šatan.

V najväčšej obci mikroregiónu revitalizujú tri ihriská pre rôzne kategórie detí v areáli materskej školy. Pokračujúce rozšírenie kapacity MŠ poteší hlavne mamičky, ak dieťa nemohli pre plný stav umiestniť do kolektívu.

ČITATEĽSKÁ SÚŤAŽ

Letné vydanie Abovského hlásnika bolo u našich čitateľov opäť v kurze. Ďakujeme všetkým, ktorí zareagovali na otázku v poslednom čísle: „Ktorá spevácka skupina z regiónu vystúpila nedávno v Európskom parlamente? A vymenujte aspoň dvoch jej členov.“ Zo správnych odpovedí (Bakšanske parobci a mená hociktorých dvoch členov) sme vyžrebovali pani **Adrianu Helmeczyovú** zo Skároša. Prijemné chvíle s exkluzívnou zbierkou mandál praje redakcia.

Nová súťažná otázka pre jesenné vydanie znie: **Ako sa volá mimoriadna mena, ktorou sa dalo platiť počas Dňa obce Haniska 2019?**

Ak nám napíšete správnu odpoveď na regionhornad@gmail.com alebo poštou na adresu Abovský hlásnik, Štefánikova 6, 040 01 Košice, dostanete sa do zberovania o tričko s motívom z mikroregiónu Hornád. Správne odpovede uveďte s mailovým alebo telefonickým kontaktom.

Majstrovstvá Valalík v mariáši

Od roku 1995 sa každoročne vo Valalíkoch stretávajú fanúšikovia kartovej hry mariáš. Hrajú pre zábavu a zároveň bojujú o víťazný pohár. Tentoraz ich súťažilo 24. Cenná trofej ostala doma zásluhou Valentína Sedláka (v strede). Druhé miesto obsadil František Piroško zo Sokolian a tretie opäť domáci hráč Ladislav Kysel (vľavo).

Jaroslav Janočko, mf, foto: Štefan Bača

Majstrovstvá Slovenska v stolnom tenise u nás

Malé víťazstvá – veľká radosť

Deťom sa najviac páčilo preberanie ocenení na stupňoch víťazov

Radi k vám prideme zas, lebo to robíte vynikajúco! Slová účastníkov Majstrovstiev SR v kategórii najmladšie žiačky a žiaci sú najlepšou vizitkou pre organizátora Stolnotenisevý oddiel Valalíky (STO) i náš región. Krásnu bronzovú medailu si vybojoval Róbert Olejník, mladý hráč z Valalík.

O organizácii Ladislav Andor z STO: „Snažili sme sa dosiahnuť vysokú športovú i spoločenskú úroveň,

aby v účastníkoch zanechala hlboký a trvalý dojem. Spoločný nástup za zvukov Radetzkeho pochodu a vystúpenie mažoretiek malo veľký ohlas.“ Okrem kultúrneho programu zabezpečili štartovné čísla, diplomy, ocenenia aj 120 teplých obedov.

„Pre zápasy sme postavili osem stolov v samostatných kurtoch a štyri stoly na rozohranie.“ V športovej hale súťažili v dvojhrách a štvorhrách klubmi nominovaní školáci, 24

dievčat a 32 chlapcov z celého Slovenska. Na hru dozeralo až 14 rozhodcov. Majstrami SR sa stali hráči z Prievidze. „Boli sme svedkami veľmi hodnotných výkonov aj prekvapení na úkor favoritov.“

STO Valalíky ďakuje tým, ktorí prispeli k úspešnému priebehu majstrovstiev, starostovi Štefanovi Petríkovi, riaditeľke ZUŠ Darine Gaziovej a učiteľke Tatiane Nyárhidyovej. Monika Floriánová, foto Eva Olejníková

Čani a športu patril posledný augustový týždeň. V tenise zvíťazili Miroslav Stankovič a Ján Kanda. Prvenstvo vo volejbale si odnieslo zmiešané družstvo Panters z Čane a Ždane. A futbalový triumf získala Geriatria – pozor, nedajte sa oklamať názvom! mg/ch

pripravili obce a redakcia

Kvalita v Myšli

Známy vytrvalostný bežec Jozef Urban z Košíc sa stal víťazom tohtoročného Behu Vyšnou Myšľou 9. júna. Trať dlhá 6,9 kilometrov zvládol za 25:27 min. a najbližšieho súpera nechal za sebou o 18 sekúnd. Celkovo absolvovalo hlavnú trať vo všetkých kategóriách 46 súťažiacich.

er/tob

Futbalové správy

▣ Jubilejný 20. ročník turnaja TpH CUP 2019 v malom futbale na umelom trávniku v areáli ZŠ Trstené pri Hornáde prilákal 16 mužstiev z rôznych kútov východného Slovenska. Víťazom sa stal tím Feyenord, vo finále zdolal Barka-Slovak tech (na fotografii). Na bronzovej priečke skončil tím Šošoni.

▣ Futbalisti FK Tatra Sokolany (na fotografii) sa v kategórii do 15 rokov stali šampiónmi okresu. Starší žiaci si od začiatku sezóny 2018/2019 udržali neporaziteľnosť. Do Sokolian mierila aj ďalšia najcennejšia trofej. Hráči do 11 rokov vyhrali turnaj Maratón Cup 2019 v Seni.

▣ V sobotu 20. júla si prišli na svoje priaznivci futbalového turnaja o pohár starostu obce Kokšov-Bakša. Nechýbali tvrdé, no priateľské zápasy. Guláš od tradičnej dvojice Seliga-Hudák a tombola prispeli k skvelej atmosfére športového dňa.

Vydáva: Regionálne združenie obcí Hornád so sídlom Osloboditeľov 22, Čaňa, IČO: 319 65 041, redakcia: Communication House, s.r.o., adresa: Štefánikova 6, 040 01 Košice, e-mail: regionhornad@gmail.com, web: www.regionhornad.sk, vedúca redaktorka: PaedDr. Katarína Eva Čániová – tel: 0905 812 883, redaktor: Mgr. Anton Oberhauser – tel. 0911 291 255, redakčná spolupráca: Ing. Monika Floriánová, Matúš Géci, redakčná rada: predseda Mgr. Karol Dzugas, Ing. Miloš Barcal, Mgr. Monika Gergelová, JUDr. Lubomír Vranka, Ing. Štefan Petrík, Mgr. Denisa Vargová, Distribúcia - Obecný úrad Ždaňa, tel. 055/698 00 21. Vychádza ako štvrtročník pod registračným číslom EV 3592/09, ISSN 1339 - 2549, sadzba: Jozef Veselý - FOGRA studio Košice, tlač: ROTAPRINT, s.r.o. Redakcia nezodpovedá za obsah doručenej inzercie.